

„Kulturowa wartość lasu” Gołuchów 23-24 maja 2019 r.

doktor **Aleksandra Arndt**
Uniwersytet im. Adama Mickiewicza
Artemiss@gmx.de

Romantycznie piórem i pędzlem. Las jako bodziec twórczy dla XIX-wiecznych polskich artystów

Las w polskiej literaturze romantycznej, podobnie jak w znakomitej większości literatur europejskich XIX wieku, konstituował sobą nader wdzięczny temat, w równej mierze dla poetów, co dla dramaturgów; twórcy ci eksponowali w swoich dziełach różne jego funkcje i walory. Niejednokrotnie wielkie skupiska drzewne postrzegali jako obszar schronienia dla ludzi i zwierząt lub też przeciwnie – miejsce zagłady jednych i drugich. Bywało również, że kompleksy leśne funkcjonowały dla nich jako należąca oprawa silnych namiętności człowieczych. Zdarzało się wreszcie, że z lasów, borów i dzikich leśnych ostępów czynili siedzibę rusałek i innych istot nadprzyrodzonych. W referacie będę chciała poddać analizie rolę lasu w utworach najwybitniejszych artystów słowa w epoce romantycznej tudzież, w myśl postulatów korespondencji sztuk, wskazać na analogiczne funkcje lasu w polskim malarstwie owego okresu.

Słowa klucze: literatura romantyczna, las, rola lasu, las w malarstwie, las w literaturze romantycznej

dr **Onorina Botezat**
Dimitrie Cantemir Christian University, Bucarest, Rumunia
onorina.botezat@gmail.com

Romanian Hunting Traditions, Proverbs and Literary Images

In Romania, hunting has been carried out for more than 50 years now as a conscious activity that helps to maintain the balance in nature and exploit a renewable natural resource sustainability. For historians and for culture people though, hunting also means past, tradition, and civilization. A tradition that leaves behind thousands of years of experience. From the prehistoric hunter to the present day, the evolution of hunting activity has been closely intertwined with the evolution of human society, drawing traces of inestimable value in universal culture, hunting culture and leaving footprints on both language and literature. The influence and the positive role of hunting stems from countless archaeological data, cave drawings and ancient inscriptions, medieval writings and modern hunting styles. Many ancient sculptures, statues, paintings and photographs of the modern age, and many other such works of art, motivated by hunting are the culprit. Folklore and toponymy are also certain proofs, as well as the countless and immortal works written and/or interpreted. Everything comes to argue that hunting has been a source of inspiration for artists and have overwhelmingly influenced, over time, the evolution of human society, which in turn

influenced them almost to the same extent. Our paper shall focus on Romanian hunting traditions and customs with a special emphasis on proverbs and literary images inspired by this old activity. From works on the founding of the Romanian Principalities to the present day, there remained writings of unequalled value, both for hunting and for the Romanian history and culture. The very foundation of Moldova Principality is related to hunting, as the legend tells that Dragos Voda, the nobleman of Maramures went for hunting, crossing the Carpathians to reach the open fields of that area. Following a bison, they discovered a new land, that Dragos called after his dog, Molda that died pursuing the bison. The legend benefits from a special treatment in the 18 century, in a work of outstanding scientific and literary value, entitled *Descriptio Moldaviae*, of the erudite humanist scholar Dimitrie Cantemir. The work was written at the request of the Berlin Academy and includes special chapters dedicated to wild animals and princely hunters. In the 19 century, more specialized books and guides were published and the Pseudo-Kyneghetics essay of the writer Alexandru Odobescu, appreciated as a literary monument, with profound spiritual meanings about hunting. Apart from the literary themes, the 20 century witnessed the publication of several Journals dedicated to hunters and hunting, as well as fishermen, which we shall address in order to gather more Romanian hunting traditions.

Słowa klucze: Romanian proverbs, hunting traditions, hunting culture

licencjat **Jarosław Drygowski**
Wyższa Szkoła Języków Obcych
j_drygowski@wp.pl

O błędach w przekładzie amerykańskich książek łowieckich

Prezentacja dotyczy błędów w przekładzie amerykańskiej literatury łowieckiej na język polski. Autor dokonał analizy jakości przekładu dwóch książek wydanych nakładem wydawnictwa Bellona. W prezentacji przedstawi błędy terminologiczne jakie popełnili tłumacze tych książek. Celem wystąpienia jest zwrócenie uwagi na problem posiadania wiedzy merytorycznej tłumaczy. Jak zwraca się uwagę w literaturze przedmiotu w przypadku niedostatecznej wiedzy pozajęzykowej szanse na przekład wysokiej jakości maleją. Zanalizowany materiał badawczy potwierdza tę tezę.

Słowa klucze: przekład literatury łowieckiej, błąd tłumaczeniowy, terminologia łowiecka

mgr **Małgorzata Kaczmarek**
notariusz
malgorzata.kaczmarek@icloud.com

Polacy a łowiectwo w XX, XXI wieku

Wystąpienie dotyczy analizy przepisów prawnych regulujących działalność łowiecką od czasów zaborów (początki XX wieku) poprzez okres międzywojenny, czasy komunistyczne aż po współczesne uregulowania prawne. Zasadniczo uwaga autorki

będzie się koncentrowała na stosunku Polaków do działalności łowieckiej wyrażonym przepisami prawa. Zostaną zanalizowane stosunek do zwierzyny, kłusownictwa oraz innych aspektów świadczących o niskiej lub wysokiej kulturze łowieckiej Polaków.

Słowa klucze: prawo łowieckie, kultura łowiecka, kultura prawna

magister sztuki **Krzysztof Kadlec**
emeryt
kadlec.kmj@gmail.com

Topos leśny w muzyce polskich twórców

W referacie pojawi się kilka ujęć tematu. Ukazane zostaną leśne wątki w polskiej operze przełomu XIX i XX wieku oraz motywy leśne w pieśniach chóralnych. Dalsza część poświęcona będzie patriotycznej wymowie hejnałów leśnych. W dorobku dawnych i współczesnych twórców znalazło się wiele wokalnych jednogłosowych utworów z lasem w tle, o których należy wspomnieć, przybliżając sylwetki kompozytorów. Mowa tu o pieśniach i piosenkach oraz pastorałkach. Ostatni fragment wystąpienia poświęcony zostanie muzyce instrumentalnej.

Słowa klucze: muzyka lasu, kompozytorzy, utwory wokalne, pieśni, opera, hejnały lesne, muzyka instrumentalna

dr **Izabela Kamińska**
Brać Łowiecka
azi.kam@op.pl

O sposobach, motywach i powodach dekorowania rzemiosła artystycznego scenami myśliwskimi

Na przykładach różnych gałęzi rzemiosła artystycznego (sreber, szkła, tkanin, porcelany, ceramiki) zostaną przedstawione przedmioty, które choć nie miały w historii zastosowania łowieckiego posiadały myśliwskie zdobienia. Zaprezentowane będą „perełki” wykonane przez najznamienitszych mistrzów bądź w najsłynniejszych manufakturach.

Słowa klucze: zdobienia myśliwskie, sztuka zdobnicza, rzemiosło artystyczne

dr Joanna Kic-Drgas
Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu
j.drgas@amu.edu.pl

Co kryje las? – analiza językowego obrazu lasu na podstawie powieści i przysłów w języku polskim, niemieckim, angielskim, hiszpańskim i portugalskim

Las to nie tylko miejsce zapewniające schronienie i pożywienie zwierzętom, to także obszar szczególnie dla człowieka. Świadczyć o tym może przedstawianie przestrzeni leśnej w różnych powieściach i przysłowiach używanych do dnia dzisiejszego. Celem prezentacji jest analiza sposobu postrzegania lasu w przysłowiach i powieściach pochodzących z różniących się kulturowo i klimatycznie części Europy: Polski, Niemiec, Wielkiej Brytanii, Portugalii, Hiszpanii. Na podstawie korpusu powieści i przysłów przedstawiona zostanie analiza semantyczna i składniowa. Wyniki analizy posłużą do sformułowania wniosków dotyczących z jednej strony różnic i podobieństw w językowym obrazie lasu w kontekście interkulturowym, z drugiej do wyodrębnienia znaczenia kulturowego dziedzictwa lasu dla człowieka żyjącego w XXI wieku.

Słowa klucze: las, przysłowia, kulturowe dziedzictwo, lingwistyczny obraz świata

doktor Elżbieta Kloc
Uniwersytet Rolniczy Kraków
elzbieta.kloc@urk.edu.pl

Czy sosna to szyszkowiec? - czyli o złożoności angielskiej i polskiej terminologii leśnej, lukach terminologicznych oraz relacjach pomiędzy terminami i konceptami.

Zarówno angielska jak i polska terminologia leśna jest złożona i uwarunkowana kulturowo. W rezultacie obie terminologie są w wielu wypadkach niekompatybilne gdyż istnieją między nimi odmienne relacje pomiędzy konceptami i terminami. Istniejący rozdźwięk terminologiczny stanowi barierę nie tylko w nauczaniu terminologii z zakresu leśnictwa, zrozumieniu i tłumaczeniu tekstów specjalistycznych ale również w pisaniu streszczeń prac inżynierskich i magisterskich. Niespójność terminologiczna stwarza również problemy w weryfikacji rzetelności materiałów dydaktycznych jak również różnych źródeł terminologicznych takich jak słowniki i glosariusze.

Słowa klucze: terminologia leśna, luki terminologiczne, termin, koncept, uwarunkowania kulturowe

Prof. dr hab. **Tadeusz Linkner**
Uniwersytet Gdański
TLinkner@interia.pl

Mitologia słowiańska inspirowana lasem

Bóstwa Słowiańskie są mało znane w naszym kraju, a życie wielu z nich jest ściśle związane z lasem. Warto przybliżyć te postaci oraz przeanalizować rolę jaką odgrywały w wierzeniach wielu ludów słowiańskich zamieszkujących przepastne puszcze.

Słowa klucze: bóstwa Słowiańskie, bóstwa leśne, wierzenia ludów słowiańskich

Dr & Prof. **Guanghua Liu**
Law School Lanzhou University China
Malgorzata.kaczmarek@icloud.pl

An Introduction of the Theory and Practice of Hunting Law in China

Compared to its long history and modern popularity in European countries, hunting, as a human social life style , has been marginalized not only in traditional agricultural China but also in modern commercialized China. This paper/presentation is going to summarize what Chinese legal literature have discussed on hunting law, and to demonstrate the status quo of the legal institutions related to it in contemporary China. The author/speaker aims to show what the different roles of Civil Law(esp. the Property Law, Contract Law.), Criminal Law, Administrative Law, Natural Resource Law and Environmental Law have played in China's hunting law field, what are the relations between and logic behind those legal theories and Chinese social life style and hunting law with Chinese characteristics.

Słowa klucze: hunting, hunting law, social life style, China

profesor zwyczajny dr hab. **Maria Teresa Lizisowa**
Uniwersytet Pedagogiczny w Krakowie
m.lizisowa@gmail.com

O puszczy, łowach, o drzewie bartnym, o jeziorach i sianożęciach Prawna ochrona kultury agrarnej i wartości użytkowej puszczy litewskiej w XVI wieku

W referacie zostanie przedstawiona prawna ochrona flory i fauny na terenach leśnych Wielkiego Księstwa Litewskiego w XVI wieku. Referat wprowadzi słuchaczy w krajobraz puszczański o zróżnicowanym statusie majątkowym na podstawie

uregulowań prawnych w Statutach litewskich. W tej perspektywie ukazana zostanie panorama puszczy obrazowana w słownictwie i wartość użytkowa puszczy mierzona kosztami sądowymi. Jest rzeczą znaną, że dbałość władzy państwowej o zachowanie tradycyjnej kultury gospodarowania zasobami leśnymi.

Słowa klucze: puszcza litewska, ochrona prawna, status majątkowy, wartość użytkowa, krajobraz puszczański

dr hab. **Aleksandra Matulewska**, prof. UAM
Uniwersytet im. Adama Mickiewicza
aleksandra.matulewska@gmail.com

O języku łowieckim wczoraj i dziś

Wystąpienie dotyczy ewolucji terminologii łowieckiej. Język łowiecki jako jeden z najstarszych języków specjalistycznych, towarzyszący człowiekowi od zarania dziejów, nieustannie podlega zmianom. Znajdują w nim odzwierciedlenie zmiany polityczne, społeczne, postęp w dziedzinach takich jak biologia czy technologia. Uwaga autorki koncentruje się na (i) zmianach znaczenia terminów, (ii) archaizacji słownictwa oraz (iii) neologizmach, które ostatnio wzbogaciły język łowiecki.

Słowa klucze: język łowiecki, archaizm, neologizm, zmiana znaczenia

dr **Paulina Nowak-Korcz**
Uniwersytet Łódzki, Katedra Języków Specjalistycznych oraz Komunikacji Międzykulturowej
paulina.nowak-korcz@uni.lodz.pl

„Dźwięki francuskiego „trompe de chasse” w tradycji i praktyce łowieckiej we Francji”

Niniejsze wystąpienie ma na celu omówienie szczególnej roli francuskiego „trompe de chasse” w kulturze oraz tradycji łowieckiej we Francji. Scharakteryzowano historię powstania oraz rozwoju francuskiego instrumentu „trompe de chasse”. Następnie, wskazano na jego szczególną rolę i znaczenie dla francuskiej kultury łowieckiej. Uwypuklono również specyfikę francuskiej muzyki myśliwskiej, jej cechy charakterystyczne oraz współczesny kierunek jej rozwoju. Zwrócono szczególną uwagę na istniejące, zarówno w Polsce jak i we Francji, zrzeszenia pasjonatów gry na rogu myśliwskim oraz miłośników muzyki łowieckiej, mające na celu pielęgnowanie i kultywowanie tej tradycji. Podkreślono także istotną wagę muzyki łowieckiej, stanowiącej jedną z najbardziej wartościowych tradycji łowieckich oraz nieodzowną część dziedzictwa narodowego zarówno na gruncie kultury francuskiej, jak i polskiej.

Słowa klucze: trompe de chasse, muzyka łowiecka, kultura łowiecka

Prof. dr hab. **Kazimierz Rykowski**
Instytut Badawczy Leśnictwa
K.Rykowski@ibles.waw.pl

Dziedzictwo leśne w aspekcie Narodowego Programu Leśnego

Las odgrywał ważną rolę w twórczości wielu artystów plastyków, literatów czy muzyków. Dziś istnieje potrzeba ochrony dziedzictwa narodowego, które powstało zainspirowane środowiskiem leśnym. Ważną rolę może odegrać realizowanie założeń Narodowego Programu Leśnego (NPL).

Słowa klucze: dziedzictwo narodowe, ochrona dziedzictwa, Narodowy Program Leśny

dr **Joanna Smoła**
Uniwersytet Rzeszowski
jsmola@wp.pl

Językowy obraz kultury łowieckiej w Polsce i Rosji – na podstawie badań leksykologicznych dotyczących wybranych gatunków zwierząt łownych

Polska kultura łowiecka stanowi cenną i niezaprzeczalną wartość kultury narodowej, w odróżnieniu od kultury łowieckiej w Rosji, która jest ukierunkowana w sposób pragmatyczny. Składowymi kultury łowieckiej są takie elementy, jak: broń i amunicja, sygnalistyka, etyka łowiecka, strój i umundurowanie, kynologia łowiecka, kuchnia myśliwska, sposoby polowań, regulamin polowań i in. Wszystkie wymienione składowe mają wspólny mianownik w postaci języka łowieckiego. Język łowiecki jest językiem specjalistycznym, którego korzenie sięgają początków bytności człowieka, natomiast pierwsze pisemne wzmianki pochodzą z XIV wieku w Polsce oraz XI wieku w Rosji. Prowadzone przeze mnie badania koncentrują się wokół terminologii łowieckiej w języku polskim i rosyjskim, ze szczególnym uwzględnieniem różnic kulturowych.

Słowa klucze: terminologia łowiecka, język polski, język rosyjski

magister **Paula Trzaskawka**
Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu
paulagrzdako@gmail.com

Motywy leśne w operach

Celem prezentacji jest przedstawienie motywów leśnych występujących w operach. Na materiał badawczy składają się będą opery polskie jak i zagraniczne (m.in. polska opera Franciszka Ksawerego Zaremby „Myśliwy, czyli dwoje oczu za jedno” czy niemiecka opera Carla Marii von Webera „Wolny strzelec”) jak i uwertura koncertowa Felixa Mendelssohna Bartholdy’ego „Sen nocy letniej”, opartego na komedii Williama Szekspira o tym samym tytule. Zastosowaną metodą badawczą będzie analiza językowa

fragmentów tekstów występujących w utworach oraz obserwacja empiryczna. Analizie językowej w aspekcie kontrastywnym zostaną poddane terminy leśne i myśliwskie występujące w operach zagranicznych i w ich przekładzie oraz zostaną wyróżnione i przedstawione motywy leśne i myśliwskie występujące w omawianym korpusie badawczym. Analiza ma za zadanie pokazać wystąpienie motywów leśnych na przykładach wybranych oper.

Słowa klucze: opera, las, motyw przewodni, analiza językowa

Mgr inż. (doktorant) **Paweł Wieland**
Lasy Państwowe
pawelwieland@wp.pl

Inspirująca rola ptaków szponiastych

Przez wieki ptaki szponiaste (kiedyś nazywane drapieżnymi) odgrywały ważną rolę będąc symbolem siły, potęgi i władzy. W historii były okresy ich zwalczania, gdy traktowano je jako szkodniki, aż do czasów nam współczesnych gdy są objęte ochroną. Przez stulecia były inspiracją dla wielu twórców, co warto przypomnieć dziś, gdy liczebność wielu gatunków jest na niskim poziomie.

Słowa klucze: ptaki szponiaste, symbolika ptaków szponiastych, podejście do ptaków szponiastych, ptaki szponiaste jako inspiracja

dr **Emilia Wojtasik-Dziekan**
UAM
ewojtasik@yahoo.com

Oblicza lasu w koreańskim filmie „Czy kukułka płacze nocą (1980)” (reż. Jeong Jin-U)

Koreański film o metaforycznym tytule "Czy kukułka płacze nocą?" (빠꾸기도 밤에 우는가) z 1980 roku w reżyserii Jeong Jin-U od samego początku urzeka miejscem akcji. Cała fabuła rozgrywa się bowiem w przecinanym strumieniami górskich potoków lesie. Jest on odmalowywany jako ostoja, swoisty azyl dla uciekinierów, którzy najpierw przypadkowo, a potem świadomie wybierają życie z dala od cywilizacji. Las staje się więc domem nie tylko dla dzikich zwierząt, ale i dla ludzi. Staje się także metaforycznym odbiciem hołdu dla tradycji (matka głównego bohatera oddaje cześć górskim i leśnym bóstwom, podtrzymuje się także tradycyjne podejście do rodziny łącznie z „wychowywaniem” synowej dla przyszłego męża) przeciwstawionym cywilizacyjnemu rozpasaniu wsi (targ jako miejsce próżności i miejsce handlu błyskotkami odrywającymi uwagę od prawdziwie ważnych rzeczy, forsowanie zachodnich wzorców piękna nieprzystających do tradycyjnych koreańskich itp.). Wystąpienie ma na celu ukazać na przykładzie filmu Czy kukułka płacze nocą różnorodne oblicza lasu, traktowanego jako miejsce przyrodnicze ale zarazem jako

miejsce kultywowania i podtrzymywania tradycji, pełniącego funkcje ochronne wobec swoich mieszkańców i zaspokajającego ich pozostałe pierwotne potrzeby. Film został nagrodzony w wielu kategoriach (m.in. dla najlepszej roli ęskiej, żeńskiej czy za zdjęcia) oraz otrzymał wyróżnienie na XIX 대중상 영화제 [Daejongsang Yeonghwaje] – Ceremonii rozdania nagród Grand Bell Awards w 1980 roku.

Słowa klucze: oblicza lasu; Czy kukułka płacze nocą?; zderzenie koreańskiej tradycji z cywilizacją; koreańskie kino;

doktor **Daria Zozula**
Instytut Językoznawstwa, Wydział Neofilologii UAM
dariazozula@yahoo.com

Święte Gaje w kulturze i prawie w Malezji i w Indonezji.

Święte gaje czyli lasy poświęcone bóstwom lub przodkom są motywem przewijającym się w wielu kulturach świata, od starożytnej Grecji (np. gaj oliwny w którym nauczał Platon), poprzez Indie (gdzie do dzisiaj istnieje około 14 tysięcy świętych lasów), a nawet plemiona słowiańskie i bałtyckie (gdzie z kolei punktem centralnym takich miejsc był zazwyczaj stary dąb). Niestety, wraz z rozprzestrzenianiem się Chrześcijaństwa w Europie, kult świętych lasów w większości został brutalnie wykorzeniony (por. Brückner A. Starożytna Litwa, Ludy i Bogi, Szkice historyczne i mitologiczne, Wydawnictwo Pojezierze, Olsztyn 1984), zachował się jedynie w niektórych miejscach (np. w Irlandii i Kornwalii) gdzie jest nadal praktykowany przez małe środowiska New Age. W krajach malajskich natomiast, kult lasu jest nadal ważną częścią życia duchowego, praktykowany szczególnie przez społeczności Baduy (por. Gunggung Seno Aji, 2010. "Kearifan Lokal Masyarakat Baduy Dalam Mengelola Hutan dan Lingkungannya", Majalah Humaniora 2011/23:14-25), Bulutana czy Mesuji w Republice Indonezji oraz Orang Asli w Malezji. W referacie zostaną przedstawione podstawowe mitologia i wierzenia oraz struktura i obrzędy związane z kultem lasu (ind. Hutan Larangan) oraz opisane prawa stanowione umożliwiające wyznawcom kultywowanie pradawnych religii.

Słowa klucze: święty gaj, hutan larangan, kult lasu, Indonezja, Malezja